

Rasspecifik Avelsstrategi (RAS) för **AIREDALETERRIER** 4.0

Revidering 2023, av tidigare RAS 2005, 2012 och 2017.
Framtagen av rasklubben AiredaleTerrierGillet

Rasspecifik Avels Strategi för Airedaleterrier

Revidering, att gälla från och med år 2023 till och med år 2027.

Innehåll:

INLEDNING	sid 3
REGLER och REKOMMENDATIONER för uppfödare och hanhundsägare	sid 3
HISTORIK	sid 4
POPULATION/AVELSTRUKTUR	sid 4
Nuläge	sid 4
Mål	sid 6
Handlingsplaner	sid 7
FUNKTIONSEGENSKAPER	sid 7
Nuläge	sid 7
Mål	sid 7
Handlingsplaner	sid 7
VARDAGSMENTALITET	sid 8
Nuläge	sid 8
Mål	sid 10
Handlingsplaner	sid 10
HÄLSA	sid 11
Nuläge	sid 11
Mål	sid 12
Handlingsplaner	sid 12
EXTERIÖR	sid 13
Nuläge	sid 13
Mål	sid 13
Handlingsplan	sid 13
Övrigt	sid 13
HANDLINGPLANER för rasklubben	sid 14
FÖRANKRING	sid 14
Hänvisningar och Bilagor: 1-4	sid 15-18

Inledning

Rasklubben Airedale Terrier Gillet, ATG, har som övergripande mål att sprida intresset för airedaleteriern och främja aveln av rasen.¹

Rasens utveckling och framtid grundar sig på uppfödarnas val av avelsdjur och att aveln måste vara målinriktad, långsiktig och hållbar, så att den inte leder till brister avseende hälsa, funktion, mentalitet eller exteriör. En förutsättning för detta är, att rasen inte töms på genetisk variation.²

Kommentar från SKK i samband med fastställande av föregående RAS

Se bilaga 1

Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare

I SKKs grundregler står att läsa att:

Hundavel ska bedrivas på ett sådant sätt att det främjar både tikens och avkommans hälsa och välbefinnande. Varje medlem som upplåter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med SKKs avelspolicy samt med rasens standard, provregler, registreringsregler och rasspecifika avelsstrategi, samt aktuella bestämmelser i djurskyddslagstiftningen. Uppfödningen ska ske kvalitetsmedvetet och med stort ansvar.

1. **Jordbruksverkets angående hållande av hund och katt**

<https://jordbruksverket.se/djur/hundar-katter-och-smadjur/hundar/sa-skoter-du-din-hund#h-Avel>

2. **SKKs Grundregler**

[Grundregler för medlemmar i Svenska Kennelklubben \(skk.se\)](http://grundregler.for.medlemmar.i.svenska.kennelklubben.skk.se)

samt

3. **SKKs avelspolicy**

<https://www.skk.se/sv/om-skk/regler-policies-och-lagar/sa-tycker-vi/skks-avelspolicy/>

Airedaleterrier som används i avel skall väljas med hänsyn till helhetsbilden, där både fysiska och mentala kvalitéer skall vägas in.

Utvärdering av avkomman bör göras kontinuerligt av hanhundsägaren och uppfödaren, med ATGs uppsatta RAS-kriterier som verktyg (se nedan under Övrigt).

ATG rekommenderar uppfödare och hanhundsägare, att föräldradjuren till varje valpkull ska ha känd höftledsstatus, känd mental status helst genom beteende-personlighetsbeskrivning (BPH), samt ha erhållit minst excellent på utställning eller vid exteriörbedömning efter uppnådda 15 mån. ålder.

Uppfödare, hanhundsägare och ATG uppmanar också alla airedaleterrierägare:

- att låta BPH-beskriva sin hundar, i syfte att få ett bredare underlag för kartläggning av rasens mentala status.
- att låta höftledsröntga sina airedaleterrier, i syfte att få ett bredare underlag för kartläggning av rasens höftledsstatus.
- att delta med sina hundar i valpkurser och vardagslydnadskurser.
- att uppfödare/hanhundsägare bör uppmuntra ägarna att ställa ut/exteriörbedöma sin hund åtminstone någon gång.

Historik över RAS-arbetet se bilaga 2

Historik av rasen

Airedaleterrierns historia började i mitten av 1800-talet, i västra Yorkshire i England. Då var rasen en allt-i-allo jakthund för gruvarbetarna, textilarbetarna och lantbrukarna kring floden Aire. Olika lokala raser lär ha använts i skapandet av airedaleterriern, t.ex. utterhund och den gamla engelska bruna och svarta terriern, men även andra raser nämns såsom stövare, olika terrierrasor och sydengelsk jakthund. Gemensam nämnare för alla dessa raser är just att de var självständigt arbetande jakthundar. Airedaleterriern kom till Sverige runt sekelskiftet, dock inte i sin egenskap av jakthund utan som sällskaps- och brukshund. Den första svenska utställningschampion av alla raser, som finns upptagen i SKKs stambok var faktiskt en airedaleterrier, född i England 1891 och visad på utställning i Stockholm 1894. En av de två första polishundarna i Sverige var en airedaleterrier, som importerades från Tyskland 1910. Rasen hänfördes 1918 till utbildningsorganisationen "Svenska Skydd- och Sjukvårdshundar". Rasens historiska användbarhet som spår-, rapport-, och sjukvårds- (dvs sök-) hund är klart dokumenterad bl.a. under de två världskrigen. Avels- och utställningsansvaret för airedaleterriern har dock skett i Svenska Terrierklubbens regi sedan starten, utom mellan 1940-1945.

Helhetsintryck: Airedaleterriern är till storleken den största av terrierraserna. Den skall vara muskulös, rörlig, ganska kort och kraftigt byggd utan antydning till högbenhet eller överdrivet lång kropp. Den skall ha ett vaket uttryck, snabba rörelser, förväntansfullt "stå på tårna" inför minsta rörelse. Rasens karaktärsdrag utmärks av ögonens uttryck, öronens hållning och den upprätt burna svansen. Till temperamentet ska den vara öppen, självsäker, vänlig, modig och intelligent. Den ska alltid vara uppmärksam, inte aggressiv men orädd.³

Population/Avelsstruktur

Nuläge

Registreringstrenden under de senaste 10 åren ligger i genomsnitt på en lägre nivå än önskvärt. Denna trend ser liknande ut i större delen av världen, även om det förekommer delar av populationen både i t.ex. Storbritannien och USA, som är ganska skilda i sitt uppfödarmål, jämfört med de gängse.

Kullstorleken har under 10-årsperioden 2013-2022 legat på ett medeltal av 7.

Avelsdebuten sker vanligtvis mellan 2 och 3 år, bara ett fåtal har varit yngre den senaste 10 årsperioden.

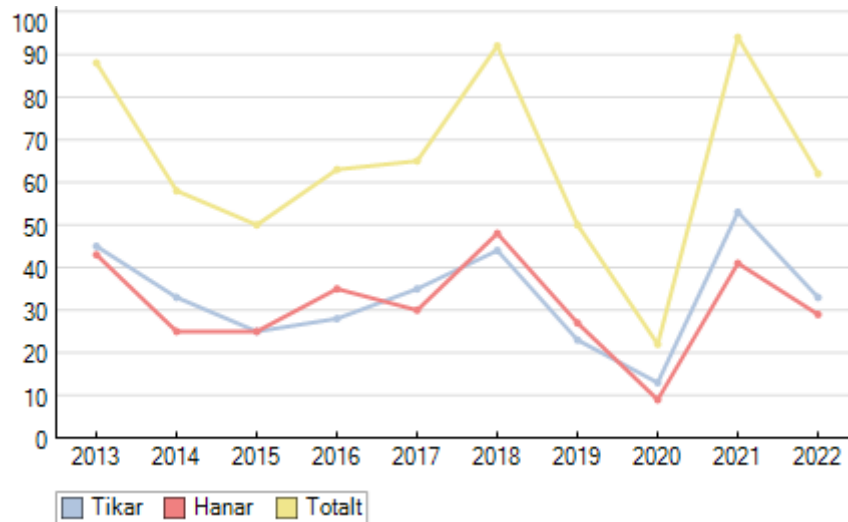
Registreringsstatistik:

Registreringsår: 2013 ▼ - 2022 ▼ Visa

Antal reg/år	2013	2014	2015	2016	2017
Tikar (varav importer)	45 (3)	33 (6)	25 (3)	28 (4)	35 (6)
Hanar (varav importer)	43 (4)	25 (2)	25 (2)	35 (3)	30 (2)
Totalt	88 (7)	58 (8)	50 (5)	63 (7)	65 (8)

Importer kan visas fr.o.m. 2004

Antal reg/år	2018	2019	2020	2021	2022
Tikar (varav importer)	44 (1)	23 (1)	13 (2)	53 (6)	33 (2)
Hanar (varav importer)	48 (5)	27	9 (1)	41 (4)	29 (1)
Totalt	92 (6)	50 (1)	22 (3)	94 (10)	62 (3)

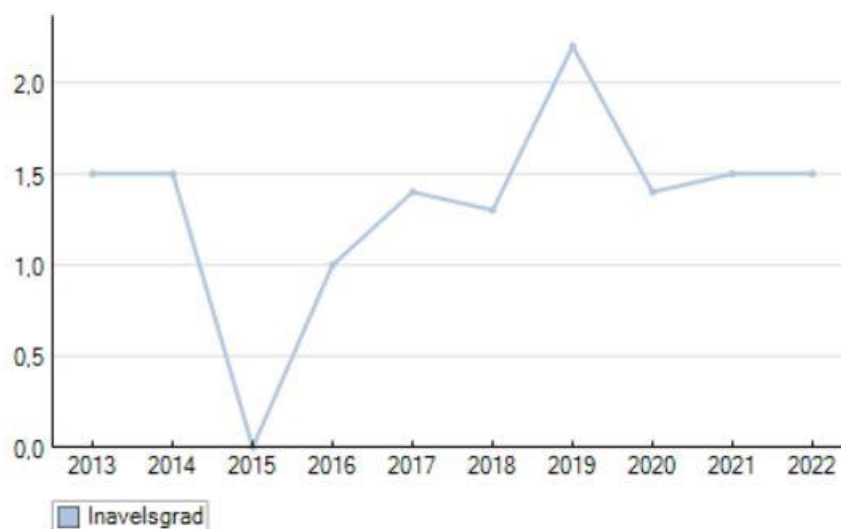

Inavelsgradsökningen har varit tillfredsställande låg och medelvärdet har hållit sig under den rekommenderade gränsen av 2,5%, beräknad över 5 generationer. Enstaka kombinationer har överskridit den rekommenderade maxgränsen på 6,25%.

Visa fr.o.m.: t.o.m.: Typ:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inavelsgrad	1,5 %	1,5 %	0 %	1 %	1,4 %	1,3 %	2,2 %	1,4 %	1,5 %	1,5 %

Rasens genomsnittliga inavelsgrad. Beräknad över 5 generationer.

Den svenska populationen innehåller många importerade hundar. Observera att dessa hundar oftast inte har fullständiga 5-generationers stamtavlor i SKKs databas, och att inavelsgradsökningen därför inte är helt tillförlitlig, dvs är lägre i de statistiska tabellerna än i verkligheten.

Ett riktmärke är att ingen hanhund eller tik ska lämna mer än 5% av valparna i sin generation. Till exempel; Om en generation är 60 hundar x 5 år, innebär det 15 avkommor. I numerärt mycket små eller mycket stora raser måste denna beräkning ses som ett riktmärke, som kan behöva anpassas till rasens verklighet. Antalet barnbarn bör som en följd av detta (och på samma sätt ses som ett riktmärke) inte överstiga det dubbla, dvs 30 avkommor. Antal barnbarn är av naturliga skäl mycket svårare att styra, men är en värdefull upplysning eftersom en hund med många avkommor inte nödvändigtvis blir en "matador" om endast få avkommor går vidare i aveln och tvärtom kan en hund med få avkommor dominera aveln genom sina många barnbarn.

SKKs avelsdata visar att yngre hundar inte lämnat dramatiskt många avkommor eller ännu så länge, barnbarn.

Avelsdata visar också att ingen hane, född 2010 och senare, har fler svenska barnbarn än 38.

Ingen tik, född 2010 och senare, har fler än 39 svenska barnbarn.

Under den senaste 10-årsperioden har även fördelningen mellan använda hanar och tikar i avel, varit föredömligt jämn. Några enstaka hanhundar har använts mer än tikar.

Går man längre tillbaka i tiden, framför allt till 1990-tal, hittar man ett antal hanar, som lämnat många fler avkommor och barnbarn än vad som idag rekommenderas. Då var kunskapen om risker med överanvändning av framför allt hanar inte spridd. Idag vet vi att en viktig förebyggande åtgärd mot utbredning av ärftliga sjukdomar i en ras, är att begränsa användandet av enskilda hundar. Kombinerat med en låg grad av inavel minskas risken för att recessivt nedärvda sjukdomar (definition*) sprids.

**För att en sjukdom med recessiv arvsgång ska visa sig hos avkomman krävs att båda föräldrarna bär på anlaget för sjukdomen och att avkomman ärvt sjukdomsallelen från båda föräldrarna.*

Mål

ATG och uppfödarna uppmanas att tillsammans arbeta för att öka populariteten för airedaleterrier, så att det registreras minst 80 individer per år.

Inavelsgradsökningen ska fortsatt ha ett lågt medelvärde för rasen som helhet, högst 2,5 % under kommande 5 årsperiod. Enskilda kombinationer ska ligga under SKKs maxvärde 6,25 %. Då nära släktskapsavel riskerar att minska kullarnas storlek och ökar sannolikheten att anlag för fysiska och/eller mentala defekter dubblas hos avkomman, är det viktigt att uppfödarna tillsammans arbetar för att bredda avelsbasen och fortsatt hålla inavelskoefficienten låg.

Rekommenderad etisk ålder för avelsdebut är 2 år. Absolut lägsta ålder för avelsdebut är 18 månader för tik och 12 månader för hanhund.

En hanhund respektive tik ska bli förälder till högst 5 % av valparna i sin generation. Fördelningen mellan i avel använda hanar och tikar bör fortsätta att vara så jämn som möjlig.

Handlingsplaner

Det är viktigt att väcka intresse och knyta nya intresserade människor till rasen samt att öka samarbetet mellan "nya" och "gamla" uppfödare. Vi bör också tänka på att ta tillvara den kunskap som redan finns inom rasen, lyssna och lära, att uppfödarna drar egna slutsatser och sätter upp egna mål med standarden och rasens bästa för ögat.

Andra idéer kan vara att airedaleterriern syns mer i media, på tävlingar, deltar i hundmässor, går organiserade promenader och liknande.

Födda kullar och andra nyregistreringar skall fortsatt publiceras i ATGs tidning AiredaleTerriern och i Årsboken.

Inavelsgradsökningen för varje kombination skall fortsatt anges i AiredaleTerriern och Årsboken.

Funktionsegenskaper

Nuläge

En minoritet av airedaleterrierna deltar på tävlingar eller prov i agility, bruks, lydnad, nosework, rallylydnad och viltspår.⁴

Runt om i världen används airedaleterriern inom vitt skilda områden. Till exempel finns det älghundar, polishundar, servicehundar, minhundar, vakthundar, hundar man jagar fågel och björn med, ledarhundar osv. Listan kan göras lång för vad denna allroundhund används till.

Mål

Airedaleterriern ska vara en ras som är lämplig att arbeta med. Den ska vara skottfast, intelligent, vaken och bildbar med kapacitet att ta egna initiativ. Dessa egenskaper gör att det inom rasen finns hundar som hävdar sig väl på tävlingar och prov.

Rasen ska även i fortsättningen vara en allroundhund, som det är upp till ägaren att välja inriktning efter dennes intresse. Rasen ska inte vara uppdelad i t.ex. en utställnings- och en brukstyp.

Handlingsplaner

ATG och uppfödarna ska arbeta för att bibehålla en komplett allroundhund, och på inget sätt uppmuntra en uppdelning av rasen i t.ex. en utställnings- och en brukstyp.

För att uppmuntra ägarna att jobba med sina airedaleterrier har ATG instiftat utmärkelser för årets mest framgångsrika inom ovannämnda discipliner (se under Nuläge) plus ett allroundpris. Det sistnämnda inkluderar starter i minst tre olika discipliner, där utställning/exteriörbedömning är en av dem. ATG anordnar varje år en aktiveringshelg och en klubbtävling i lydnad.

Vardagsmentalitet

Nuläge

Till och med 2022 har totalt 141 airedaleterrier (inkl. importer) genomfört BPH (beskrivning personlighet hund), ytterligare 11 har startat, men ej fullföljt. Det här är den beskrivningsform som ATG och SKK rekommenderar för rasen. Det är ännu för få hundar beskrivna på BPH för att kunna dra några säkra slutsatser. På årsmötena 2017 och 2023 analyserade Ken Lundahl resultaten för airedaleterrier⁵. Hans slutsatser överensstämmer med vad som tidigare visat sig vid MH (se nedan), dock med ett par större rädsreaktioner. Positivt är dock att inga individer uppvisat aggressivitet. ATG har sedan 2016 skickat brev till alla airedaleterrierägare med 2-åriga hundar och uppmanat dem att delta i BPH med sina hundar. ATG har anordnat minst två tillfällen årligen till BPH, men flera väljer en bana i sin närhet också. Från och med 2017 betalar ATG 200 kr till ägaren, vid genomfört BPH.

Tyvärr är inga importer med i nedanstående statistik över BPH och MH. Under *Listor* kan man hitta de importerade hundarnas resultat i SKKs Avelsdata. Observera att dessa uppställningar nedan är baserade på hundarnas födelseår. När testerna är gjorda, ser man också i *Listor*.

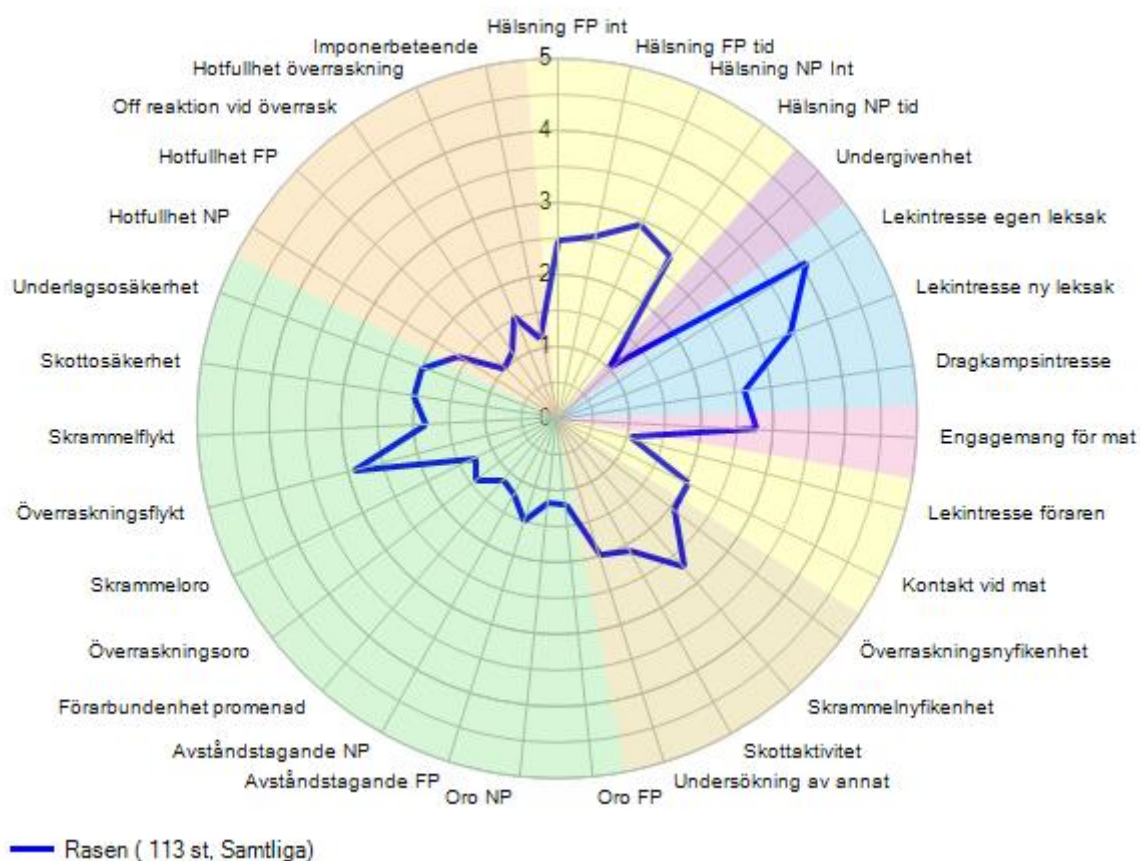
BPH översikt

Typ: Födelseår: -

[Att tolka BPH - Raser](#)

Sammanställning per år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totalt för 2011-2020
Antal födda	62	56	70	73	22	66	58	83	41	27	558
Antal starter BPH	6	3	10	14	6	14	14	17	9	4	97
varav genomförda BPH	6	3	10	13	5	12	14	15	9	4	91
Med skott	4	2	9	12	5	12	12	14	8	4	82
varav - hanar	0	0	5	6	4	8	6	8	3	0	40
varav - tikar	4	2	4	6	1	4	6	6	5	4	42
Utan skott	2	1	1	1	0	0	2	1	1	0	9
varav - hanar	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	5
varav - tikar	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	4
Ägaren avstår skott	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Beskrivaren avbryter	0	0	0	1	1	2	0	2	0	0	6
Ägaren avbryter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oacceptabelt beteende	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fördjupad genomgång	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1

Diagrammet visar medelvärde på alla svenskfödda airedaleterrier som genomgått BPH.

Till och med 2022 har 260 airedaleterrier genomfört MH (mentalbeskrivning hund), ytterligare 39 starter har gjorts utan att fullföljas. Resultatet är relativt entydigt men det är för få beskrivna hundar för att kunna dra några säkra slutsatser. En jämförelse mot genomsnittsdata för brukshundraserna visar att flera av de beskrivna hundarna är något passiva, överreagerar på skott och visar rätt påtaglig tvekan inför händelser de är obekanta med. Under 2013 slutfördes sammanställningen av det fleråriga arbetet med en önskeprofil för rasen gällande MH, baserat på rasstandard.

MH översikt

Typ: Födelseår: -

Sammanställning per år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal födda	62	56	70	73	22	66	58	83	41	27
Känd mental status	-	2	1	-	-	1	1	-	4	-
varav - hanar	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-
- tikar	-	-	1	-	-	1	1	-	2	-
Beskrivaren avbryter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ägaren avbryter	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Avbrutit MH (före 2002-07-01)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oacceptabelt beteende	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ägaren avstår skott	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Avsteg från avreaktion	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Mål

Airedaleterriern ska fungera i samhället och uppvisa rastypiska mentala egenskaper såsom öppenhet, intelligens, sällskaplighet, alerthet och mod. Airedaleterriern ska inte visa omotiverad aggressivitet eller rädsla men gärna nyfikenhet och lekfullhet.

Alla avelsdjur ska ha genomgått BPH, <http://www.skk.se/uppfoadning/mentalitet/beteende-och-personlighetsbeskrivning-hund-bph/>) innan de används i avel.

Under den kommande femårsperioden ska 50 % av varje årskull airedaleterrier har genomgått BPH. Ett delmål är att komma upp i 200 BPH-beskrivningar, så att en 200-analys kan erhållas av SKK.

Handlingsplaner

Valpköpare och ägare till airedaleterrier uppmanas att delta i valpkurser och vardagslydnadskurser. Detta med tanke på att rasen är både storvuxen och väl så livlig som ung.

Valpköpare ska erbjudas medlemskap i ATG för att lättare kunna bli informerade och därmed kunnigare om rasen. ATG uppmanar uppfödare att betala första årets medlemskap i klubben till reducerat pris. Dessa uppfödare publiceras årligen i Årsboken och i nr 1 av AiredaleTerriern.

Arvbarheten har visat sig vara hög för många mentala egenskaper⁶ t.ex. skottfasthet. Det bör finnas möjlighet att använda resultaten från BPH-beskrivningarna, som en hjälp för uppfödare att välja avelsdjur, som kan påverka avkommans mentalitet positivt.

Uppfödare, hanhundsägare och ATG bör uppmana valpköpare att låta BPH-beskriva sina hundar, dels för att ägaren skall lära känna sin hund bättre, dels för att få ett bredare underlag för kartläggning av rasens mentala status.

ATG ska fortsätta skicka brev, företrädesvis email, till alla airedaleterrierägare med 2-åriga hundar och uppmana dem att BPH-beskriva sina hundar. Om ekonomin tillåter fortsätter ATG med sitt bidrag.

Enskilda hundar som genomgått BPH publiceras i AiredaleTerriern.

ATG ska även fortsatt ordna BPH-tillfällen för airedaleterrier. Klubben uppmanar också uppfödare att ordna egna BPH-tillfällen för sina egna uppfödningar. Uppfödare som uppnått minst 5 BPH-uppfödningar diplomerar av SKK och uppmärksammas i AiredaleTerriern (det görs även i SvTeKs Terrierposten).

Hälsa

Nuläge

Airedaleterriern är idag en ras där den normala livslängden är 8-12 år. Vi har en ras som ligger med i den övre hälften av raser som ofta får ersättning från försäkringsbolagen på grund av sjukdom. Airedaleterriern har inga specifikt rasbundna sjukdomar.⁷

Efter önskemål från uppfödare om att avelskommittén skulle göra en undersökning angående parningsvillighet, fertilitet, dräktighet, valpning och eventuella komplikationer, gjordes en enkät som täckte 2 år inför förra RAS-revideringen. Resultatet visade inga specifika problem, och frågan har inte väckts igen därefter.

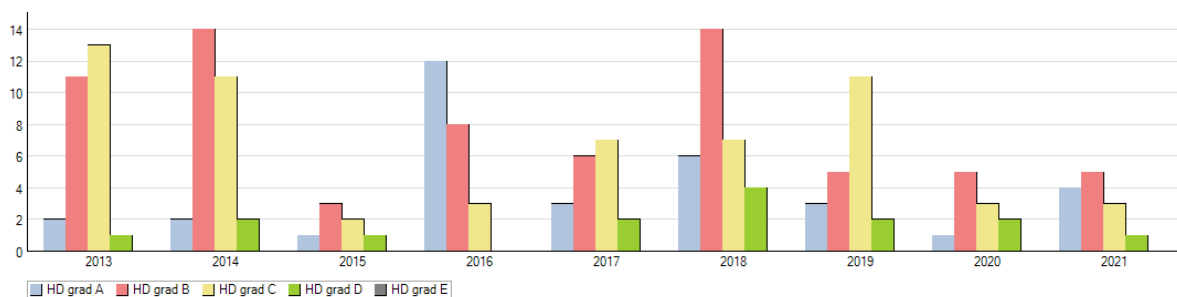
Trots idoga påstötningar från rasklubben, röntgas fortfarande för få hundar för att några säkra slutsatser ska kunna dras angående HD-läget. Statistiken på de hundar som faktiskt röntgats visar att en majoritet av hundarna har grad B eller C. Framför allt har grad A minskat och grad C ökat.

HD-översikt

Födelseår: - Typ:

Diagnos	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
HD grad A	2 (7,4 %)	2 (6,9 %)	1 (14,3 %)	12 (52,2 %)	3 (16,7 %)	6 (19,4 %)	3 (14,3 %)	1 (9,1 %)	4 (30,8 %)
HD grad B	11 (40,7 %)	14 (48,3 %)	3 (42,9 %)	8 (34,8 %)	6 (33,3 %)	14 (45,2 %)	5 (23,8 %)	5 (45,5 %)	5 (38,5 %)
HD grad C	13 (48,1 %)	11 (37,9 %)	2 (28,6 %)	3 (13,0 %)	7 (38,9 %)	7 (22,6 %)	11 (52,4 %)	3 (27,3 %)	3 (23,1 %)
HD grad D	1 (3,7 %)	2 (6,9 %)	1 (14,3 %)		2 (11,1 %)	4 (12,9 %)	2 (9,5 %)	2 (18,2 %)	1 (7,7 %)
HD grad E									
Totalt antal undersökta	27	29	7	23	18	31	21	11	13
Snittålder för undersökning (månader)	22	25	31	21	24	20	21	20	17
Antal födda	70	73	22	66	58	83	41	27	84

* Se även gamla avläsningsystemet

ATG skickar årligen brev, företrädesvis email, till alla airedaleterrierägare med 2-åriga hundar och uppmanar dem att höftledsröntga sina hundar.

Försäkringsstatistiken, insamlad från flera bolag, visar på en viss överrepresentation i fråga om skelettproblem och hudåkommor.⁷ Tyvärr syns ingen direkt koppling mellan t.ex. ryggproblem och HD. Unga hundars hältor kan förklaras i vissa fall av att unghundar ofta är ganska vilda utan någon större självbevaringsdrift och därför skadar sig av oförsiktighet, som inte brukar ge bestående men.

I Finland, ett land vi har ganska stort avelsutbyte med, konstaterades flera fall av PRA eller PRA-liknande sjukdomar under 2015. Finska specialister forskar fortsatt, för att eventuellt få fram en

gentest, men utan positivt resultat hittills. ATG har tidigare via klubbtidningen och konferenser uppmanat airedaleterrierägare att ögonlysa sina hundar i kartläggningssyfte och för att samla in prover till de finska forskarna. Glädjande nog har bara något enstaka fall upptäckts i Sverige, lika sporadiskt som tidigare. Fr.o.m. 2017 t.o.m. 2022 har 53 ögonlysningar gjorts (några individer har lysts mer än en gång) En individ har visats sig ha PRA (2017). Därför kommer ingen allmän rekommendation av ögonlysning finnas fortsättningsvis angående PRA och PRA-liknande sjukdomar. Självklart är det upp till varje uppfödare/hanhundsägare att fortsätta med ögonlysningar om de bedömer att det behövs.

Under 2018 skickade ATG ut en ny hälsoenkät, för att följa sin tradition av detta med 10-årsintervaller. Tidigare hälsoenkäter som är gjorda 1998 och 2009, finns information om på ATGs hemsida www.airedale.nu, liksom den fullständiga sammanställningen från den senaste enkäten. En sammanfattning av 2019 års resultatet finns i bilaga 3.

I Finland har propagerats, under den senaste tiden, att DNA-testa airedaleterrier för PLN (protein losing nephropathy), då det finns ett validerat test för detta. Eftersom både hälsoenkäten och försäkringsstatistik inte visar mer än sporadiska fall av njurproblem (det har även förekommit ett fåtal fall av RD (renal dysplasi)), så är detta inget som rasklubben rekommenderar allmänt utan det är upp till var och en att göra. Påpekas bör dock, att för att använda en känd anlagsbärare i avel, krävs att partnern är fri, för att följa både SKKs avelspolicy och Djurskyddslagen.

Mål

Airedaleterriern ska vara en ras som är frisk och som lever länge. Rasen ska ha stor genetisk variation och andelen anlagsbärare av ärftliga sjukdomar ska vara låg.

Under den kommande 5-årsperioden ska 50 % av varje årskull airedaleterrier ha känd HD-status.

Handlingsplaner

Bara friska, symptomfria djur ska användas i avel.

Alla avelsdjur bör ha känd höftledsstatus innan de används i avel. Rekommendationen är att endast använda friröntgade (i Sverige A eller B) avelsdjur. Görs avsteg från denna policy och avelsdjur med HD-grad C används, bör detta endast ske med avelsdjur med HD-grad A samt att avelsresultatet måste följas upp.

Uppfödare, hanhundsägare och ATG ska fortsatt rekommendera att uppmana valpköpare att låta HD-röntga sina hundar och poängtera vikten av att känna till hundens höftledsstatus för att kunna ge den ett så friskt och långt liv som möjligt.

ATG ska fortsätta skicka riktade brev, företrädesvis email, till airedaleterrierägare med 2-åriga hundar, för att uppmana till HD-röntgen.

Påtryckning från uppfödare och en motivering till anledningen för HD-röntgen skapar förhoppningsvis en ändrad kultur och tradition i rasen. Alla påverkar!

HD-statusen på enskilda hundar ska fortsatt publiceras i AiredaleTerriern. De friröntgade (A eller B) publiceras också i de olika gallerierna i Årsboken.

Exteriör

Nuläge

En relativt liten del av populationen kommer till bedömning på utställning. Under de dryga 100 år som airedaleteriern funnits i Sverige har typ och storlek varierat. Rasen har haft starka och svaga perioder vid olika tillfällen. Idag finns, enligt tillfrågade exteriördomare, utrymme till förbättring avseende vinklar, rörelser och i många fall huvuden⁸ (se bil.4). De flesta utställda i vår ras har förr eller senare fått lägst kvalitetspris excellent. De flesta år har några individer placerat sig i terriergruppen.

För att öka kunskapen om exteriören på rasen i Sverige har ATG haft ambitionen att utöka exteriörbedömningstillfällena utöver befintliga, vanliga utställningar, med något liknande exteriördelen vid korning. Alltså exteriörbedömning med förtryckta protokoll av auktoriserade domare på airedaleterrier, men utan tävlingsmoment. Dessa exteriörbedömningar har inte haft någon större efterfrågan, speciellt inte sedan SKK började anordna exteriörbedömningar med officiell status 2020. Alltså har ATG inte drivit detta, speciellt då det kräver mycket praktiskt arbete att anordna.

Under 2016 reviderades exteriör-domarkompendiet, som framtogs till Svenska Terrierklubbens (SvTek) domarkonferens 2017. Detta trycktes upp för utdelning även till alla ATGs medlemmar för att sprida kunskap och intresse av rasens anatomi.

Mål

Airedaleteriern ska uppfylla standardens krav på rastyp och helhetsintryck. Vi ska främja en funktionell exteriör men motverka exteriöra ytterligheter.

Handlingsplaner

Vi ska öka kunskapen om konstruktion och anatomi hos uppfödare. ATG ska anordna träffar och föreläsningar i ämnet.

För att bibehålla en god exteriör rekommenderas att de individer som används i avel är belönade med lägst kvalitetsomdömet excellent, efter 15 månaders ålder.

Uppfödare/hanhundsägare bör uppmuntra ägarna att ställa ut sin hund åtminstone någon gång. Dels för att ägaren ska få en uppfattning om sin hunds exteriör och uppfödaren/hanhundsägaren ska få en bedömning av avelsresultatet. Dels för att andra uppfödare och intresserade skall få möjlighet att se så många airedaleterrier som möjligt ur olika kombinationer, och därmed få hjälp att göra bra val i sitt fortsatta avelsarbete. Förhoppningsvis hjälper denna kunskap till att bredda avelsbasen.

ATG vill även fortsatt ordna tillfällen för exteriörbedömning om behov uppstår. Detta kan arrangeras inofficiellt på rasklubbens olika arrangemang och utan större krav på utställningstrimning, så att det finns så få hinder som möjligt att delta.

Övrigt

För större kännedom om hur RAS efterlevts sedan det första fastställandet 2005, hänvisas till ATGs årliga utvärderingar, som publicerats i AiredaleTerriern och Årsboken. Alla finns också tillgängliga på ATGs hemsida www.airedale.nu

ATG har tagit fram diplom, som uppmuntran, att delas ut årligen till ägarna av de hundar som under året har registrerade nya titlar, av olika slag. Diplom utdelas även till de hundar som uppfyller alla tre rekommenderade RAS-kriterier. Dessa är: genomfört BPH/MH, registrerad HD-status samt pris på officiell utställning/exteriörbedömning. Alla är oavsett resultat.

HANDLINGPLAN för rasklubben

Väcka intresse och knyta nya intresserade människor till rasen på olika sätt.

Publicera födda kullar och andra nyregistreringar samt inavelsgardsökningen i varje kombination i Årsboken och i AiredaleTerriern. HD-röntgade och genomgångna BPH publiceras i AiredaleTerriern.

På inget sätt uppmuntra en uppdelning av rasen i t.ex. en utställnings- och en brukstyp, men fortsätta att uppmuntra airedaleterrierägarna till ett aktivt liv med sina hundar.

Uppmana uppfödare att betala första årets medlemskap i klubben till reducerat pris, för sina valpköpare.

Skicka brev till alla airedaleterrierägare med 2-åriga hundar och uppmana dem att HD-röntga och BPH-beskriva sina hundar. Om ekonomin tillåter fortsätta ge bidrag för genomfört BPH.

Anordna BPH-tillfällen, en aktiverings helg, KM i lydnad och en Open show årligen.

Skicka ut en hälsoenkät till airedaleterrierägare vart 10e år (nästa planeras till 2028)

Förankringsprocess:

På airedaleterrierkonferensen i mars 2022 i samband med årsmötet på Vätterleden med ca 20 deltagare, inhämtades förberedande kunskaper inför RAS-revideringen; allmänt om genetik och DNA-tester mm under ledning av Hilde Nybom, professor i genetik och därtill wheatenuppfödare; kennel Lakkas.

Utskick innan årsmötet i mars 2023 till alla aktiva svenska airedaleterrieruppfödare under den senaste 10-årsperioden, och till de hanhundsägare, som haft hanar, som använts i avel men inte är uppfödare under nämnda period, med uppmaning att inkomma med åsikter och förslag inför den nya revideringen, till ATGs avelskommitté före årsmötet, och helst även delta i detta för konstruktiva diskussioner.

Airedaleterrierkonferens/årsmöte i mars 2023 på Vätterleden, med uppdatering av RAS-revideringsarbetet och BPH-föreläsning av Ken Lundahl och Maria Lindström från SKKs mentalpool med ca 20 deltagare.

Avelskommitténs slutförslag till revidering utlagt på ATGs hemsida, under april månad 2023, för en sista möjlighet till kommentarer.

Ny revidering av RAS ska göras om 5 år.

I april 2023

ATGs avelskommitté
Fredrik Åhs, AnnChristin Molin och Mia Holm

Hänvisningar:

¹ AiredaleTerrierGilletts stadgar

² SKK: s avelspolicy

³ Rasstandard Airedaleterrier, SKK 2021-10-15

⁴ SKK: s Tävlingsregister

⁵ Ken Lundahls analys

⁶ Forskning av bl.a. Katja Nilsson

⁷ Försäkringsstatistik över liv- och veterinärvårdersättning har hittills inhämtats från Sveland, If, Folksam och Dina (Moderna har också tillfrågats och återkommer). Agria Breed Profile avser veterinärvård 2011-2016 och är deras senaste version.

⁸ Svenska Terrierklubbens exteriördomarkonferens 2017. (se Bil 4)

SKKs AKs utlåtande från 2018 bifogas. Bil 1

Historik av RAS-arbetet. Bil 2

ATGs egen hälsoenkät sammanställd 2019 bifogas. Bil 3

All statistik är hämtad från SKKs Hund- och Avelsdata t.o.m. 2022.

Bilaga 1

Utlåtande över RAS för Airedaleterrier

Undertecknad har på uppdrag av SKK/AK granskat förslaget till reviderat RAS för Airedaleterrier

Klubben har på ett föredömligt sätt utvärderat och arbetat med sitt RAS innan man nu presenterar den senaste reviderade versionen. Processen är också väl förankrad hos medlemmarna.

Man har också beaktat SKK/AK:s utlåtande över tidigare versioner.

Följande synpunkter kan vara användbara i ert fortsatta arbete med RAS.

☒ Man är mycket medveten om problemen med avel i en liten population och har adekvata strategier för att minska problematiken. Eftersom andelen import är stor är kanske den angivna inavelsgraden för rasen i realiteten högre. Man ligger sedan flera år mellan 1 och 1,5 varför målet att ligga under 2,5% kanske kunde sänkas.

☒ Enskilda kullars inavelsgrad får stort inflytande på hela rasens inavelsgrad och där har man rekommendationen att inte göra kombinationer över 6,25%. Man redovisar varje kulls inavelsgrad på hemsidan och det är ytterst sällan någon kull överstiger 6,25% så kanske kunde man där rekommendera att göra än mer obesläktade kombinationer.

☒ I avsnittet om hälsa har man noterat en ganska hög andel HD-belastade individer och också redovisat försäkringsstatistik som visar hög andel led- och skelettskador. Det vore intressant att närmare undersöka om dessa skador är relaterade till HD-problematiken.

Sammantaget har det varit ett nöje att granska ett så väl disponerat och innehållsrikt RAS som analyserat rasens situation och hittat strategier för att lösa problem och säkra ett fortsatt lyckat avelsarbete för Airedaleterrier!

Mariefred 20180315

Elisabeth Rhodin

Bilaga 2

Historik av RAS-arbetet

2005 fastställde Svenska Kennelklubben (SKK) vår Rasspecifika Avelsstrategi för airedaleterrier (RAS), som då trädde i kraft med omedelbar verkan. RAS är en grundlig inventering av rasen. Ett dokument som så ärligt som möjligt beskriver vår ras; historiskt, släktskap mellan hundar, sjukdomar, mentalitet och exteriör/funktion, de hotbilder som finns och de strategier för rasen som klubben har för framtiden. RAS-dokumentet utgör det officiella dokumentet för airedaleterrier som finns hos SKK.

Nu är det dags att revidera detta dokument igen.

Varför görs då detta RAS-arbete och vad har gjorts tidigare?

Bakgrunden finns att läsa i en rapport från Europakonventionen och uppdraget från SKK gäller alla raser. Hundar och hundavel har varit utsatta för granskning från många håll och det har även funnits en önskan hos uppfödarna och hanhundsägare i många rasklubbar att öka sina kunskaper och bli mer medvetna om sin ras. Alla hundägare bör bekanta sig med de bestämmelser som reglerar hundinnehav och avel.

ATG har haft en god tradition när det gäller uppföljning av rasen bl.a. genom regelbundna uppfödarmöten, raskonferenser och hälsoenkäter. Dessutom har ATGs avelskommitté sedan flera år tillbaka gått igenom olika försäkringsbolagens skadestatistik regelbundet.

Hur gick ATG tillväga med RAS-arbetet inledningsvis?

Arbetet delades upp i olika delar (historia, nuläge, population, hälsa, mentalitet, bruksegenskaper och exteriör). Varje del behandlades av olika grupper på 3-5 personer, som lade ner ett stort arbete innan det slutliga dokumentet sammanställdes och fastställdes av SKK 2005.

En första revidering gjordes under 2011 och en andra 2017, som fastställdes 2018.

När vi nu åter skall revidera RAS har avelskommittén studerat de ursprungliga dokumenten och de årliga utvärderingarna och omprövat de kortsiktiga och långsiktiga målen som sattes upp.

Under våren 2022 stod RAS-revideringen på agendan på ATGs airedaleterrierkonferens/årsmöte till vilken alla uppfödare och andra intresserade medlemmar var inbjudna. Föredragshållare var Hilde Nybom, professor i genetik, som förkovrade de närvarande i alla de områden som ingår i RAS, med tanke på det genetiska. I samband med årsmötet i mars 2023 föreläste Ken Lundahl och Maria Lindström med en uppdatering av BPHs användning i avel med fokus på airedaleterrier sedan förra revideringen. Avelskommittén presenterade ett förslag till RAS-revideringen 4.0

Bilaga 3

Hälsoenkät III
sammanfattning för

Bilaga 4

Protokollsutdrag från Svenska Terrierklubbens Exteriördomarkonferens i Malmö 24-25 nov 2017.

Airedaleterrier

Vid förra konferenstillfället för rasen 1999 ansågs att rasens generella kvalité hade sjunkit. Förutom kvalitet ansågs elegans, substans och det aristokratiska utseendet vara viktigt. Vinklar och rörelser liksom huvudena ansågs behöva förbättras.

Gällande Airedaleterrier gjordes på försök, via rasklubbens försorg, ett utskick till rasens uppfödare. De ombads där besvara samma frågeställningar som domarkåren hade i uppgift att diskutera under konferensen. Uppfödarnas uppfattning om rasen visade sig vara nära nog identisk med domarkårens uppfattning. Detta ger ett än bättre underlag för det uttalande som konferensen enades om enligt nedan.

Sammanfattning:

Rasen utmärks av klass och stil.

Stramhet och stolthet är utmärkande.

Uttrycket och huvudets form är särpräglade.

Konferensens uttalande:

Den generella kvalitén är fortfarande låg och toppvinnarna få.

I allt väsentligt gäller fortfarande de observandum vilka framfördes vid förra konferenstillfället.

Vid bedömning av rasen ska följande särskilt beaktas:

- Sträva efter elegans, kvalité och det aristokratiska utseendet
- Vinklar och rörelser
- Huvudets längd och ge akt på alltför djupt skallparti, samt övriga detaljer och därmed det korrekta uttrycket
- Svansansättningen
- Temperamentet